

Mátyás-Rausch Petra (Pécs): *A bányauradalmak szerepe az erdélyi nemesérc-bányászat igazgatásában (1613-1629)*

Az erdélyi nemesérc-bányászat három legjelentősebb települése az Alsó- Fehér vármegyében található Abrudbánya, Offenbánya illetve Zalatna volt. Bethlen Gábor uralkodása alatt is Zalatna volt a térség gazdasági, adminisztrációs központja. A fiskális tulajdonban lévő bányákat valamint az ércebeváltással, az érc finomításával foglalkozó bányakamarát bérlők irányították, a leghosszabb ideig a németalföldi származású Lisbon család tagjai, Gerhard Lisbon és két fia (Hans, Henrich).

A pénzügyigazgatás jelentősége széles körben ismert a történettudományban, azonban az ennek részét képező bányai igazgatás már kevésbé. A korabeli bányai igazgatás felépítéséről eddig igen kevés információval rendelkezünk, az új levéltári források, különösen az erdélyi levéltárakban található forrásanyag feltárása révén ez a terület is ismertebbé válik a kutatás számára.

A bányai igazgatás fontos része az igazgatást érintő kérdéseken felül az is, hogy milyen módon tartották fenn a fiskális tulajdonban lévő bányákat, bányászati intézményeket. Ehhez szorosan kapcsolódik a bányauradalmak kutatása. A fenti három bányaváros egy-egy nagyobb uradalmat bírt, ezen felül kisebb falvakat, részbirtokokat. A bányák bérlői az uradalmakkal is rendelkeztek a bérleti idő alatt. A korabeli bányai igazgatás alapos feltérképezéséhez tehát szükséges, hogy a bányászatot fenntartó és segítő uradalmakat, falvakat, illetve azok igazgatási és gazdasági szerepét egyaránt megvizsgáljuk, így alkotva egy egységes képet a Bethlen Gábor alatti nemesérc-bányászat igazgatási struktúrájáról, annak alapjairól.